

Nyt fokus på fællesskab og solidaritet

1. maj 2014

Måske er der et lys for enden af tunnelen. Måske er vi ganske langsomt på vej ud af den økonomiske krise. Den krise, som har gjort så megen skade på danskerne og det danske samfund. Men også den krise, som har sat fællesskabet og solidariteten under pres. Og den krise, som desværre også nogle gange har været brugt som påskud for at skabe markante forringelser for nogle af de svageste i det danske samfund.

Vi har brug for et nyt fokus på fællesskab og solidaritet.

Ikke et fællesskab, som skygger for den enkelte, der kan selv, men derimod et fællesskab, der gør, at vi kan mere sammen, end vi kan hver for sig.

Vi har opbygget dette samfund på netop fællesskab og solidaritet.

Det var danskernes fællesskab, der opbyggede velfærden. Og det var solidariteten, der sad ved rorpinden, da den danske velfærdsmodel blev udformet. Det var fællesskab og solidaritet, der skabte velfærdens grundprincipper.

Nemlig, at vi giver lige adgang for alle – eksempelvis til uddannelse og sundhed.

At vi sikrer lige muligheder for alle – eksempelvis til at forsørge sig selv.

Og at vi spænder et fælles sikkerhedsnet ud under dem, der får brug for en hjælpende hånd, fordi tilværelsen slår knuder undervejs.

Vi diskuterer i disse år, om velfærd skal være for alle eller alene for de, der kommer i knibe.

I mine øjne er det en farlig vej at betræde.

Velfærd kan ikke reduceres til alene at handle om socialpolitik og overførselsindkomster. Velfærd er mere. Meget mere.

Velfærd er en måde at organisere fællesskab og solidaritet på. Det er en måde at skabe mere lighed og mere lige muligheder på. Det er en måde at styrke forudsætningerne for et levende demokrati på, og det handler om vores fælles værdier og vores fælles menneskesyn.

Velfærdssamfundet er naturligvis ikke støbt i beton. Velfærds- og velstandsudvikling skal gå hånd i hånd. Det, der var mest pressende for fem årtier siden, er ikke nødvendigvis aktuelt mere. Nye udfordringer for velfærden kommer til, når samfundet udvikler sig.

Men kernen er i mine øjne netop fællesskab og solidaritet. Fælles ansvarlighed og solidaritet mellem mennesker. Og netop derfor er jeg så uenig i finansministerens vision om Konkurrencestaten som afløser for Velfærdssamfundet.

Det var ikke konkurrence mellem alt og alle om at komme i op i førerfeltet, der gjorde Danmark til et velstående samfund med en betydelig lighed sammenlignet med andre lande. Det var tværtimod fællesskabet og solidariteten, der bragte os frem til dagens danske samfund.

I går offentliggjorde regeringen sit udspil til en beskæftigelsesreform.

Desværre bliver spørgsmålet om genoptjening af ret til dagpenge atter en gang lagt til side.

Der er gode takter i udspillet, men det er ikke godt nok.

Det er godt og rigtigt at gøre op med pjank og pjat og spild af de lediges tid med meningsløs aktivering, mistillid og bureaukratisk kontrol. Og det er godt at sætte fokus på uddannelse til de, der fik mindst af uddannelseskagen. Men det er den helt forkerte vej at gå, når regeringen foreslår uddannelse til ufaglærte på reducerede dagpenge med mulighed for at optage lån undervejs. Det er ganske enkelt ikke rimeligt overfor de, der oprindeligt fik mindst uddannelse betalt af fællesskabet. Og det er skidt at forringe jobrotationsordningen, som er en ubetinget succes for FOAs medlemmer. Til gengæld er det positivt, at regeringen anerkender a-kassernes rolle i beskæftigelsespolitikken.

Et nyt fokus på fællesskab og solidaritet handler også om lighed.

Desværre bevæger vi os den forkerte vej i disse år. Uligheden voksede stærkt under den tidligere regering, men udviklingen er desværre ikke vendt under den nuværende.

I dag er det velfærdsreformer, som skaber nye tabere i kampen om ligheden. Og som sætter et nyt skel mellem de, der i dag er i arbejde, og de, der ikke er.

Det er den arbejdsløse social- og sundhedshjælper, som nu mister sin dagpengeret som følge af dagpengereformen.

Det er den invaliderede pædagogmedhjælper, der nu får forringet sit økonomiske grundlag som følge af fleksjobreformen.

Det er den sygemeldte dagplejer, der nu får forkortet sin ret til sygedagpenge.

Og det er den nedslidte rengøringsassistent, som nu får en meget længere vej til førtidspensionen, når hun - som alt for mange andre af FOAs medlemmer - må forlade arbejdsmarkedet i utide.

Ulighed handler om mere end økonomi. Det handler også om helbred.

Når den rigeste fjerdedel af danske mænd har udsigt til 10 leveår mere end den fattigste fjerdedel, så er der tale om den mest fundamentale ulighed. Den ulighed er blevet fordoblet over de seneste 25 år.

Jeg er glad for, at både den tidligere og den nuværende sundhedsminister har sat fokus på denne helt afgørende forskel i danskernes livsbetingelser.

Mens uligheden stiger, vokser den danske elite. Og vel at mærke den elite, som ser på samfundet fra formuernes top og ned.

Den elite, som bosætter sig i velhaverghettoer, som færdes blandt ligestillede og som taler det samme sprog og deler det samme verdensbillede. Og den elite, som har sat sig på samfundets afgørende magtpositioner – de politiske beslutningsorganer og erhvervslivets top.

Der er brug for, at nogen går op mod elitens stigende indflydelse. Der er brug for, at nogen giver stemme til den anden ende af formuestigen. Og der er brug for, at nogen sætter et nyt fokus på fællesskab og solidaritet.

Den offentlige sektor spiller en helt afgørende rolle i omfordelingen i det danske samfund og skabelse af lighed og velfærd.

Det må vi ikke slå i stykker.

Det er ikke konkurrenceudsættelse, der skaber velfærd, og det er ikke udlicitering der skaber fælles ansvarlighed.

Velfærd opstår i mødet mellem en borger med et behov og en professionel med viden, erfaring, kompetencer og engagement i rygsækken. Det er dét møde, vi skal værne om. Og netop dét møde skal ikke sovses ind i unødigt registrering, kontrol og mistillid.

Tiden skal bruges på kerneydelsen til gavn for børnene, eleverne, de syge, de ældre og de udsatte grupper.

Københavns kommune har vist en spændende vej, hvor kommunalpolitikerne tager ansvar for at genskabe tilliden til de offentligt ansattes faglighed. Og ikke blot overlader den daglige drift til forvaltningerne i blind tillid til den voksende skare af DJØF'ere.

Og vi ville komme endnu længere, hvis de offentligt ansatte for alvor fik ret til at udfordre bureaukratiet efter devisen ”forsvar eller fjern”.

Regeringen vil sikre penge til vækst i det offentlige ganske vist en mindre vækst -, mens Venstre vil skabe nulvækst.

Men nulvækst vil i et samfund med stigende behov automatisk ende som minusvækst.

Der er ikke færre end 33.000 offentligt ansatte til forskel på regeringens og Venstres planer frem til 2020. Venstres plan vil koste 24.200 offentlige stillinger, mens regeringens vil skabe yderligere 8.700 stillinger i det offentlige.

Allerede i dag kunne der være flere ansatte i velfærden og den offentlige service.

Kommunerne bruger ikke de penge, de må. Alene i 2011, 2012 og 2013 kunne der have været mere end 15.000 ekstra offentligt ansatte mere. Og samtidig bugner kommunernes kasser af penge.

Skatteindtægterne skal ikke samle støv i kommunerne sparegrise, de skal ud og arbejde, så skatteborgerne får den velfærd, de har betalt for.

Vi skal værne om den danske velfærdsmodel og om den danske arbejdsmarkedsmodel.

Velfærdsmodellen er udfordret af velfærdsturisme og arbejdsmarkedsmodellen er truet af social dumping. Måske er det i virkeligheden de største udfordringer mod den samfundsmodel, som dem, der kom før os, vi har bygget.

EU indeholder både muligheder og trusler. Muligheder for at skabe fælles grundlæggende lønmodtagerbeskyttelse over hele Europa, og trusler mod vores ret til selv at udforme vores måde at indrette samfundet og arbejdsmarkedet på.

Den danske Model kan i mine øjne godt rumme en fælles europæisk grundlæggende beskyttelse med rettigheder bygget ovenpå gennem arbejdsmarkedets parter frie forhandlinger.

Men modellen kan ikke holde til social dumping – hverken udefra eller indefra.

Jeg er efterhånden stærkt i tvivl om, hvorvidt det kan lykkes at sikre Den danske Model uden en begrænsning af arbejdskraftens frie bevægelighed mellem lande med afgrundsdybe forskelle i levestandard og arbejdsmarkedsforhold.

Til gengæld er jeg overbevist om, at kommuner og regioner skal pålægges at bruge såkaldte arbejdsklausuler med krav til løn- og arbejdsforhold, når private skal udføre arbejde for skattekrone.

Det er tid at skabe et nyt fokus på fællesskab og solidaritet. Tiden kalder på anstændighed, retfærdighed og fælles ansvarlighed.

Det er tid til fællesskab og solidaritet.

Tak for jeres opmærksomhed.